

بررسی تاثیر تعدیلگر مقیاس شرکت بر رابطه بین خصایص هیئت مدیره و مدیریت سود فرصت طلبانه

مریم برادران^۱، احمد قدیمی^۲

تاریخ پذیرش ۱۴۰۱/۱۱/۰۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۲۵

چکیده

هدف از اجرای این پژوهش بررسی اثرگذاری برخی از مهمترین ویژگی های هیئت مدیره بر بروز یا کاهش بروز مدیریت سود فرصت طلبانه با در نظر گرفتن نقش تعدیلگر مقیاس شرکت در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. این مطالعه از حیث کاربرد تجربی آن یک مطالعه کاربردی قلمداد می شود و علاوه بر این از جنبه روش، یک مطالعه به روش همبستگی است. جامعه آماری تحقیق شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده و الگوی مشخص کردن حجم نمونه آماری هم غربالگری یا حذف سیستماتیک خواهد بود که منجر به تعیین ۱۱۱ شرکت به عنوان نمونه آماری گشته است. دوره زمانی تحقیق یک بازه ۵ ساله از ۱۳۹۶ لغایت ۱۴۰۰ است. به جهت پانلی بودن داده ها نیز از رگرسیون خطی مبتنی بر داده های پانلی استفاده می شود. نتایج به دست آمده نشان داده است که اندازه هیئت مدیره فاقد تاثیر معنادار بر مدیریت سود است اما استقلال هیئت مدیره دارای تاثیر منفی و منفی بر آن است. همچنین شواهد تحلیل حاکی از آن است که مقیاس شرکت تاثیر تعدیلگر کاهش بر رابطه بین استقلال هیئت مدیره و مدیریت سود دارد.

کلمات کلیدی: مدیریت سود، استقلال هیئت مدیره، اندازه هیئت مدیره

^۱ مدرس موسسه غیر انتفاعی روزبهان شهرستان ساری Marybaradaran60@gmail.com

^۲ کارشناسی ارشد رشته حسابداری موسسه غیر انتفاعی روزبهان شهرستان ساری
aahhmaadd.gh2015@gmail.com

۱- مقدمه

سود حسابداری پرکاربردترین معیار سنجش عملکرد مالی شرکت است. با توجه به اینکه استانداردهای گزارشگری مالی و سیاست‌های حسابداری فرصت‌های قابل‌توجهی را برای دستکاری سود در اختیار مدیران یک شرکت قرار می‌دهند، جای تعجب نیست که توجه روزافزون در ادبیات حسابداری به درک عوامل تعیین‌کننده مدیریت سود معطوف شده باشد (گیتاگیا و همکاران، ۲۰۲۲).

فروپاشی شرکت‌های سودآور و برجسته مانند انرون، زیراکس، ورلدکام، هلث ساوث و تایکو، به دلیل تقلب در گزارش‌های مالی، ماهیت مضر مدیریت سود را بیشتر نشان می‌دهد. هیلی و والن (۱۹۹۹) مدیریت سود را اینگونه تعریف می‌کنند: «قتی مدیران از قضاوت در گزارشگری مالی و ساختار معاملات برای تغییر گزارش‌های مالی استفاده می‌کنند تا برخی از سهامداران را در مورد عملکرد اقتصادی اساسی شرکت گمراه کنند یا بر نتایج قراردادی تأثیر بگذارند».

انعطاف‌پذیری در گزارشگری مالی (روش‌ها و روش‌های حسابداری) فرصت‌هایی را به مدیران ارائه می‌دهد که از طریق آنها می‌توانند سود را مدیریت کنند، که ممکن است به طور مثبت یا منفی بر کیفیت سود گزارش شده و ارزش آن در فرآیند تصمیم‌گیری تأثیر بگذارد (گوئل، ۲۰۱۲).

تحقیقات بیشتر انگیزه‌های مدیریتی در مدیریت سود را تایید می‌کند. انگیزه‌هایی مانند افزایش پاداش دریافتی، اجتناب از نقض پیمان‌های بدهی، هموارسازی سود و برآورده کردن یا فراتر رفتن از پیش‌بینی‌های تحلیلگران سهام (کلیستیک، ۲۰۲۱).

هیئت مدیره یک مکانیسم کنترل داخلی کلیدی است که به عنوان رابط بین صاحبان سرمایه (سهامداران) و کسانی که (مدیران) از آن سرمایه استفاده می‌کنند و ارزش ایجاد می‌کنند (به حداکثر رساندن ثروت سهامداران) عمل می‌کند. علاوه بر این، هیئت مدیره با اطمینان از رعایت اصول و استانداردهای حسابداری مربوطه در تهیه گزارش‌های مالی، بر سیستم حسابداری شرکت نظارت می‌کنند و در نتیجه اعتبار اطلاعات حسابداری را تضمین می‌کنند. نقش نظارتی هیئت مدیره در گزارش‌های مالی حیاتی است زیرا رفتارهای مدیریتی فرصت طلب مرتبط با دستکاری سود ممکن است سهامداران را گمراه کند. فاما و جنسن (۱۹۸۳) استدلال می‌کنند که هیئت مدیره در قلب راهبری شرکتی است

و ساختار هیئت مدیره اثربخشی آن را در نظارت بر مدیران تعیین می کند. بنابراین، ویژگی های هیئت مدیره (اندازه هیئت مدیره، استقلال، تنوع جنسیتی، و تخصص مالی) ویژگی های مهمی هستند که اثربخشی آن را در کاهش دستکاری سود بهبود می بخشد (داماک، ۲۰۱۸).

در عین حال، در بررسی تاثیر ویژگی های هیئت مدیره بر مدیریت سود فرصت طلبانه و کنترل یا تشدید آن، ضروری است به شاخص اندازه شرکتها نیز توجه شود. اندازه شرکت به دو دلیل می تواند رابطه بین ویژگی های هیئت مدیره و مدیریت سود را تعدیل کند. اول، مطالعات قبلی رابطه معنی داری را بین اندازه شرکت و مدیریت سود نشان می دهد. به عنوان مثال، تورگون و همکاران (۲۰۱۸)، دریافت که شرکت های بزرگ و آنهایی که هیئت مدیره بزرگ دارند، از مدیریت سود بیشتر از شرکت های با هیئت مدیره کوچک استفاده می کنند. پورناما و نوردینه (۲۰۱۹)، دریافتند که اندازه شرکت بر مدیریت سود تأثیر منفی می گذارد.

با این وجود، آنچه پیداست این است که اکثر این مطالعات در شرکت هایی با ساختار راهبری شرکتی قوی انجام شده اند و از این حیث کمتر در کشورهای توسعه یافته به این موضوعات به صورت تجربی پرداخته شده است. بدین ترتیب مسئله اصلی این تحقیق آن است که ویژگی های هیئت مدیره چه تاثیری بر مدیریت سود فرصت طلبانه داشته و تاثیر مقیاس شرکت بر این رابطه چیست؟

۲- مبانی نظری تحقیق

هیئت مدیره: هیئت مدیره به گروهی از افراد اشاره می کند که نماینده سهامداران می باشند. آنها توسط سهامداران انتخاب می شوند تا فعالیت های سازمان ها را تحت نظارت قرار دهند و مطمئن شوند که از دارایی ها محافظت می شود و سرمایه های سهامداران بازمی گردد. مزایا و امتیازات هیئت مدیره علاوه بر حقوق سالیانه شامل اختیارات سهام و سود و مزایای اضافی می باشد. حقوق کل هیئت مدیره از سازمانی به سازمان دیگر و از شخصی به شخص دیگر تفاوت دارد (بارگون و همکاران، ۲۰۲۰).

1-2- استقلال هیئت مدیره

اثربخشی تفکیک تصمیم گیری توسط مدیریت و کنترل توسط هیئت مدیره از آنجا نشأت می گیرد که مدیران غیرموظف به دلیل منافع شان حاضر به تبانی با مدیران اجرایی

نمی‌باشند. از آن‌جا که مدیران غیرموظف اکثراً در سایر سازمان‌ها دارای سمت‌های اجرایی مدیریت با تصمیم‌گیری می‌باشند انگیزه بالایی برای کسب شهرت به عنوان تخصص امر تصمیم‌گیری و برخورداری از فرصت‌های شغلی بهتر در آینده دارند. عدم هم‌سویی انگیزه مدیران برای استفاده از ثروت مدیران غیرموظف برای کسب شهرت باعث بهبود نظارت بر مدیریت سازمان شده و کاهش هزینه‌های نمایندگی را در پی خواهد داشت (فاما و جنسن، ۱۹۸۳).

2-2- اندازه هیئت مدیره

این منطقی است که فرض کنیم که در یک هیئت‌مدیره بزرگتر امکان راهبرد مالیاتی جسورانه سازمان افزایش یابد.

گودستین و همکاران (۱۹۹۴)، دریافته‌اند که هیئت‌مدیره‌های کوچکتر بین ۴ الی ۶ عضو می‌توانند اثرگذارتر باشند، زیرا به واسطه کوچک‌بودن، قادرند تصمیمات راهبردی به موقع‌تری اتخاذ نمایند. تعداد اعضای هیئت‌مدیره باید محدود باشد تا امکان بحث و تبادل نظر در خصوص مسائل و مشکلات سازمان مهیا گردد. هیئت‌مدیره‌های بزرگتر از قدرت کمتری برخوردارند. در این‌گونه هیئت‌مدیره‌ها، توافق و اجماع در مورد یک موضوع خاص بسیار دشوار است (گرین، ۲۰۰۵). از طرف دیگر عده‌ای براین عقیده‌اند که اندازه هیئت‌مدیره باید به اندازه کافی بزرگ باشد تا در بر دارنده طیفی از مهارت‌ها و تجارب افراد گوناگون باشد (گیمن، ۲۰۰۶). در نتیجه نمی‌توان حالت بهینه‌ای را برای اندازه هیئت‌مدیره در نظر گرفت. اما آنچه که مشخص است این است که هیئت‌مدیره باید اندازه معقول داشته باشد. (بیسلی، ۱۹۹۶)، بیان می‌کند که امکان تقلب حسابداری با اندازه هیئت‌مدیره افزایش می‌یابد. یرماک (۱۹۹۶)، به‌طور مشابه نشان داد که هیئت‌مدیره کوچک اثرگذارتر از هیئت‌مدیره بزرگ است (بحری ثالث و همکاران، ۱۳۹۲).

2-3- مدیریت سود

مدیریت سود در پژوهش‌های دانشگاهی توجه زیادی را به خود جلب کرده است. در حوزه‌ی مدیریت سود و در مورد تاثیر انتخاب‌های حسابداری بر بازار سرمایه، همواره دو فرضیه‌ی رقیب مطرح بوده است: ۱) فرضیه‌ی مکانیکی؛ این فرضیه در دهه‌ی ۶۰ میلادی رایج بوده است و بیانگر این است که استفاده کنندگان صورت‌های مالی صرفاً بر مبنای ارزش‌های ظاهری اطلاعات منعکس در گزارش‌های مالی سازمان‌ها، تصمیم‌گیری می‌کنند.

۲) فرضیه‌ی بازار کارا؛ بر اساس این فرضیه، که پارادایم حاکم بر پژوهش‌های حسابداری مالی در دهه‌ی ۷۰ میلادی بود، قیمت‌های بازار منعکس کننده کامل تمام اطلاعات در دسترس است (مدرس و افلاطونی، ۱۳۸۸).

2-4-پیشینه تحقیق

گیتاگیا و همکاران (۲۰۲۲)، تحقیقی به منظور بررسی تاثیر ویژگی‌های هیئت مدیره بر بروز مدیریت سود با توجه به نقش تعدیلگر مقیاس بنگاه انجام دادند... این مطالعه از داده‌های ۸۸ بنگاه فهرست شده در جامعه آفریقای شرقی برای دوره بین سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۰ استفاده می‌کند. این مطالعه از مدل برآورد سیستم تعمیم یافته گشتاورها برای مراقبت از درون‌زایی بالقوه و علیت معکوس استفاده کرد. یافته‌ها نشان داد که بین اندازه هیئت مدیره و مدیریت سود رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یافته‌ها همچنین نشان داد که استقلال هیئت مدیره، تنوع جنسیتی هیئت مدیره و تخصص مالی هیئت مدیره تأثیر منفی و معناداری بر مدیریت سود داشتند. علاوه بر این، یافته‌ها تأیید کرد که اندازه بنگاه رابطه بین اندازه هیئت مدیره، استقلال هیئت مدیره، تنوع جنسیتی هیئت مدیره و مدیریت سود را تعدیل می‌کند.

آریگلو (۲۰۲۰)، تحقیقی با عنوان «وابستگی‌ها و ویژگی‌های مدیران زن و مدیریت سود: شواهدی از ترکیه»، انجام داده است. مطالعه حاضر از یک مجموعه داده جمع‌آوری شده منحصر به فرد استفاده می‌کند که تمام بنگاه‌های غیر مالی فهرست شده در بورس استانبول را بین سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۷، با استفاده از روش GMM برای غلبه بر متغیرهای حذف شده بالقوه و معکوس کردن مشکلات علیت، پوشش می‌دهد. نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهد که حضور مدیران زن در هیئت مدیره بنگاه با مدیریت سود مرتبط نیست. نتایج مشابهی برای درصد مدیران زن با ویژگی‌های خاص مانند مشغله کاری، تخصص حرفه‌ای و عضویت در کمیته حسابرسی به دست آمده است. با کمال تعجب، نتایج حاکی از آن است که بین درصد مدیران زن وابسته (غیروابسته) با گروه‌های تجاری کنترل کننده و مدیریت سود، رابطه منفی (مثبت) وجود دارد.

العربینی (۲۰۱۹)، تحقیقی با عنوان «آیا راهبری بنگاهی بر مدیریت سود تاثیر می‌گذارد؟»، انجام داده است. هدف این مقاله بررسی داده‌های مربوط به بنگاه‌های پذیرفته شده در بورس بحرین است برای تعیین اینکه آیا بنگاه‌ها مدیریت سود را انجام می‌دهند یا

خیر. علاوه بر این، تأثیر مجموعه‌ای از ویژگی‌های راهبری شرکتی بر روی شیوه‌های مدیریت سود مورد بررسی قرار می‌گیرد. سطح مدیریت سود با استفاده از ارقام تعهدی اختیاری [محاسبه‌شده با استفاده از مدل جونز اصلاح‌شده (۱۹۹۵)] اندازه‌گیری شد. نمونه پژوهش شامل ۲۰ بنگاه فهرست شده در دوره زمانی ۲۰۱۱-۲۰۱۵ می‌باشد. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش و دستیابی به اهداف پژوهش از مدل رگرسیون پانل استفاده شد. نتایج نشان داد مدیریت سود با اندازه هیئت مدیره همبستگی منفی دارد و تأیید می‌کند که هیئت مدیره بزرگتر با سطح پایین تری از شیوه‌های مدیریت سود مرتبط است. علاوه بر این، استقلال هیئت مدیره با مدیریت سود همبستگی مثبت دارد، که نشان می‌دهد هر چه تعداد مدیران مستقل بیشتر باشد، سطح شیوه‌های مدیریت سود بالاتر است. علاوه بر این، مالکیت داخلی به طور مثبت با مدیریت سود مرتبط است، که تأیید می‌کند که سطح بالاتر مالکیت داخلی، شیوه‌های مدیریت سود را افزایش می‌دهد. سرانجام اینکه به نظر نمی‌رسد دوگانگی مدیر عامل تأثیری بر مدیریت سود در بورس بحرین داشته باشد.

نتایج پژوهش ولامینک و سارنس (۲۰۱۷)، با عنوان «مدیریت سود و ویژگیهای حسابرسی»، با توجه به ضرایب همبستگی پیرسون و اسپیرمن دو همبستگی معنادار بین متغیر وابسته و متغیرهای مستقل یافت. اول اینکه یک همبستگی منفی و معنادار بین ارقام تعهدی اختیاری و تناسب اعضای مستقل در کمیته حسابرسی مشاهده شد. دوم اینکه یک همبستگی منفی و معنادار بین ارقام تعهدی اختیاری و تناسب اعضای کمیته حسابرسی یافت شد که دارای بیش از سه سال سابقه مدیریت در سایر سازمانها بودند. علاوه بر این، همبستگیهای معنادار بین متغیرهای مستقل یافت شد. مثلاً، همبستگی‌های مثبت و معنادار بین اندازه سازمان و تعداد جلسات وجود دارد. می‌توان علاوه بر این مشاهده کرد که سازمانهای بزرگتر که دارای تعداد اعضای کمیته حسابرسی بیشتری بودند، تعداد جلسات بیشتری داشته‌اند.

آریفر خان، محمد بدرل متکین، جاوید صدیقی ۲۰۱۲ در پژوهشی به بررسی رابطه بین راهبری شرکتی و میزان افشاءگری CSR در گزارشات سالیانه بنگاههای کشور بنگلادش پرداختند. نتایج ثابت کرد که اگر چه افشاءگری‌های CSR معمولاً رابطه منفی با مالکیت مدیریتی دارند، اما این رابطه برای صنایع صادرات مثبت و معنی دار تلقی می‌شود و همچنین دریافتند که مالکیت دولتی، مالکیت خارجی، استقلال هیات مدیره و حضور کمیته

حسابرسی تاثیرات معنی دار و مثبتی بر افشاءگری های CSR دارد، همچنین نتوانستند تاثیر معنی داری بر ۲گانگی CEO پیداکنند.

مظاهری و قلی زاده (۱۴۰۱)، تحقیقی با عنوان «بررسی تاثیر ساختار هیئت مدیره بر ارتباط بین بیش اطمینانی مدیران و مدیریت سود»، انجام دادند. از این رو تعداد ۱۱۷ بنگاه پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۹ به روش حذفی سیستماتیک انتخاب شده است. برای آزمون فرضیه ها، نیز از مدل رگرسیون چند متغیره و الگوی دادههای تابلویی استفاده شده است از معیار اندازه هیئت مدیره و تعداد اعضای غیر موظف در هیئت مدیره به عنوان ساختار هیئت مدیره استفاده و نتایج حاصل از این پژوهش بیانگر وجود ارتباط مستقیم و معنادار بین بیش اعتمادی مدیران بر مدیریت سود است. همچنین این نتیجه حاصل شد که ساختار هیئت مدیره بر ارتباط بین بیش اعتمادی مدیران و مدیریت سود اثر تعدیل گری دارد.

شجاعی و همکاران (۱۴۰۰)، نیز در تحقیقی به بررسی نقش راهبری بنگاهی بر کنترل مدیریت سود پرداختند. هدف اصلی این تحقیق؛ مروری بر مقالات داخلی و خارجی کار شده در زمینه تاثیر مکانیسم های راهبری بنگاهی بر مدیریت سود می باشد. طی انجام این تحقیق؛ ده مقاله داخلی طی سالهای ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۹ و ۵ مقاله خارجی در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در این راستا مکانیسم های راهبری بنگاهی شامل: استقلال هیئت مدیره، اندازه هیئت مدیره، دوگانگی نقش مدیر ارشد اجرایی، مالکیت مدیریتی، مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت، تخصص مالی هیئت مدیره، وجود حسابرس داخلی، شهرت موسسه حسابرسی، نوع حسابرس، مدت زمان تصدی مدیرعامل، دوره تصدی حسابرس و پاداش هیئت مدیره بوده اند و سنجش مدیریت سود نیز از طریق شاخص های جریان های نقدی عملیاتی غیرعادی، هزینه هایاختیاری غیرعادی، هزینه های تولید غیرعادی، اقلام تعهدی اختیاری از طریق مدل تعدیل شده جونز (۱۹۹۱) و مدل کوتاری (۲۰۰۵)، می باشد. نتایج تحقیق نشان داد بین مکانیسم های راهبری شرکتی و مدیریت سود نتایج مختلف و متفاوتی به دست آمده که این تفاوت ناشی از سنجش متغیرها به روشهای مختلف، انجام تحقیق در بازار سرمایه کشورهای مختلف و دوره زمانی متفاوت می باشد

رضایی و امیری نیک (۱۳۹۶)، در پژوهشی با عنوان « بررسی تاثیر ساختار مالکیت بر روابط بین کیفیت کنترل های داخلی و مدیریت سود» به بررسی این رابطه در سازمان های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. جامعه آماری پژوهش کلیه سازمان های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. حجم نمونه برابر ۱۱۲ سازمان بوده که از روش حذفی سیستماتیک برای دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ انتخاب شده اند. نتایج حاکی از آن است که بین کیفیت کنترل های داخلی و مدیریت سود رابطه معنی داری وجود دارد. علاوه بر این نتایج پژوهش نشان داد که مالکیت نهادی و مالکیت مدیریتی بر روابط بین کیفیت کنترل های داخلی و مدیریت سود تاثیرگذار می باشد.

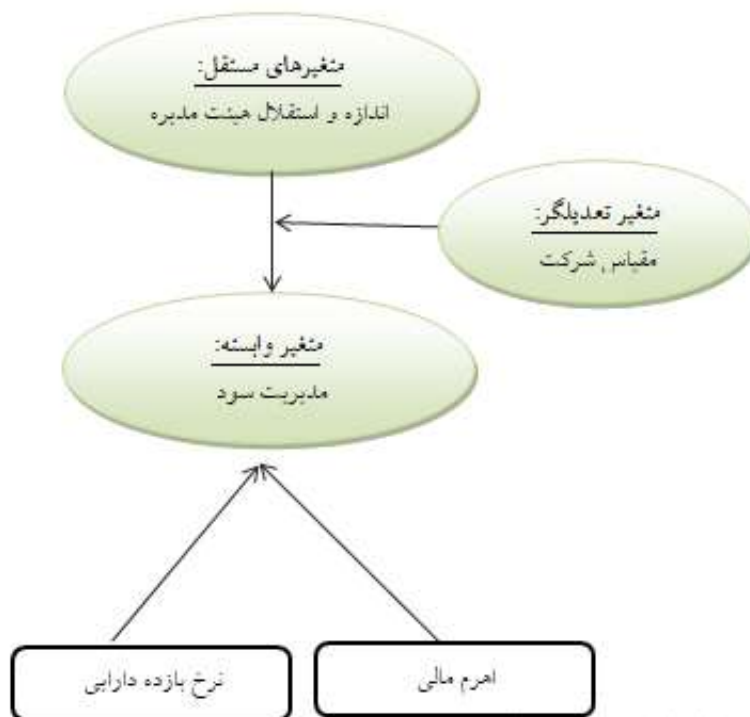
جعفرزاده اصل و بادآور نهندي (۱۳۹۶)، در تحقیقی به بررسی تاثیر مدیریت واقعی و مصنوعی سود به عنوان شواهدی از ریسک های اطلاعاتی گزارش های مالی حسابرسی شده بر هزینه حقوق صاحبان سهام پرداختند. جهت دستیابی به هدف پژوهش تعداد ۱۰۸ بنگاه از بین بنگاه های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲ به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. برای تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیه های پژوهش از مدل رگرسیون چند متغیره به روش داده های ترکیبی استفاده گردید. نتایج پژوهش حاکی از آن است که مدیریت واقعی سود و مدیریت مصنوعی سود و مدیریت افزایشدهنده و کاهشدهنده مصنوعی سود به عنوان شواهدی از ریسک اطلاعاتی گزارش های مالی حسابرسی شده بر هزینه حقوق صاحبان سهام تأثیر ندارد.

تختائی و همکاران (۱۳۹۰)، در مقاله خود با مروری بر پژوهش های انجام شده، تاثیر ویژگی های راهبری سازمانی را بر بهبود و کیفیت گزارشگری مالی شامل کیفیت سود و مدیریت سود مورد بررسی قرار دادند. با توجه به نتایج پژوهش های انجام شده، به نظر می رسد که باید از طریق اقداماتی از قبیل استقلال کمیته حسابرسی، وجود افرادی با تخصص مالی و حسابداری و حسابرسی در کمیته حسابرسی و افزایش بهبود اثربخشی کمیته حسابرسی به منظور اطمینان از ارائه صادقانه فرایند گزارشگری مالی و گسترش پژوهش های انجام شده در زمینه کمیته حسابرسی و ویژگی های آن، تاکید بیشتری در زمینه بهبود آثار کمیته حسابرسی بر فرایند گزارشگری مالی انجام گیرد.

بنابراین فرضیه های پژوهش بصورت زیر قابل بیان است:

فرضیه ۱) اندازه هیئت مدیره بر مدیریت سود فرصت طلبانه تاثیر معناداری دارد.

فرضیه ۲) استقلال هیئت مدیره بر مدیریت سود فرصت طلبانه تاثیر معناداری دارد.
فرضیه ۳) مقیاس شرکت تاثیر تعدیلگر معناداری بر رابطه بین اندازه هیئت مدیره و مدیریت سود فرصت طلبانه دارد.
فرضیه ۴) مقیاس شرکت تاثیر تعدیلگر معناداری بر رابطه بین استقلال هیئت مدیره و مدیریت سود فرصت طلبانه دارد.
بر اساس فرضیه ها و مبانی نظری مدل مفهومی بصورت زیر قابل مشاهده است:

۳- روش تحقیق

این پژوهش از نوع همبستگی و پس رویدادی با بهره گیری از داده های گذشته، است. علاوه بر این، این پژوهش به لحاظ شیوه اجرا از نوع همبستگی است. در پژوهش همبستگی، هدف غائی محقق این است که تعیین گردد آیا ارتباطی بین دو یا چند شاخص عددی وجود دارد و چنانچه این ارتباط موجود است، مقدار و شدت آن چه میزان است؟ سرانجام اینکه پژوهش حاضر از جهت هدف، از نوع پژوهش های کاربردی محسوب می شود.

۳-۱- جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این مطالعه شامل همه بیش از ۵۰۰ بنگاه فعال در بورس اوراق بهادار تهران در یک بازه زمانی ۵ ساله حد فاصل سال ۱۳۹۶ تا سال ۱۴۰۰ است. برای اخذ نمونه آماری نیز از شیوه حذف سیستماتیک استفاده شده و معیارهای زیر ملاک آن خواهد بود:

الف) پایان و انتهای سال مالی شرکتها ۱۲/۲۹ باشد.

ب) در مدت زمان مورد توجه تحقیق تغییر در دوره مالی نداده باشند.

ج) در مجموعه شرکت‌های فعال در حوزه فعالیت‌های مالی، از جمله شرکت‌های سرمایه‌گذاری، بانک‌ها و موسسات مالی نباشند.

د) اطلاعات و دیتاهای ضروری به منظور برآوردهای لازم تحلیل در طول دوره زمانی ۱۳۹۶ الی ۱۴۰۰ در دسترس باشد.

۳-۲- روش‌ها و ابزار گردآوری اطلاعات

اطلاعات لازم برای انجام این تحقیق در دو بخش تهیه و تدوین می‌شود. در بخش اول اطلاعات مرتبط با مسائل تئوریک در بخش ادبیات تحقیق است که این بخش از اطلاعات مورد نیاز مطالب رسمی مندرج در پایان نامه‌ها، کتب و مقالات استخراج و استحصال خواهد شد. در بخش دوم، اطلاعات مورد نیاز اطلاعات مربوط به داده‌های عددی و کم هستند. این بخش از داده‌های مورد نیاز از سایت کدال، سایت بورس و نرم افزارهای ره آورد نوین و رهاورد ۳۶۵ تهیه خواهد شد.

۴- تجزیه و تحلیل آماری :

۴-۱- آمار توصیفی

در این بخش از پژوهش بدو مولفه‌های توصیفی متغیرهای پژوهش، به شرح جدول ۱ مورد واکاوی قرار می‌گیرند.

جدول ۱: جدول خلاصه‌ای از آماره‌های توصیفی

متغیر شاخص	مدیریت سود	اندازه هیئت مدیره	استقلال هیئت مدیره	مقیاس شرکت	اهرم مالی	نرخ بازده دارایی
میانگین	۰/۳۹	۵/۱۹	۰/۴۹	۶/۲۶	۰/۵۲	۰/۱۹
میانه	۰/۳۱	۵	۰/۴	۶/۰۹	۰/۴۸	۰/۱۳
پیشینه	۰/۷۶	۷	۰/۸	۷/۹۸	۰/۸۹	۰/۷۰
کمینه	۰/۱۱	۵	۰/۲	۴/۷۸	۰/۰۲	-۰/۳۹
انحراف معیار	۰/۸۹	۰/۲۱	۰/۳۷	۱/۰۱	۰/۴۷	۰/۲۳

نتایج نشان می دهد که در بین متغیرهای پژوهش، بیشترین و بالاترین انحراف معیار مقیاس شرکت و پس از آن مدیریت سود است. این بدان معناست که پراکندگی و تنوع داده ها در اطراف میانگین بیش از سایر متغیرهاست. اگرچه که میزان انحراف معیار در محدوده قابل قبولی قرار دارد. در نقطه مقابل، متغیر اندازه هیئت مدیره قرار دارد که دارای کمترین پراکندگی از میانگین با انحراف معیار ۰/۲۱ است. این به دلیل آن است که اکثر شرکتها دارای هیئت مدیره ۵ نفره هستند.

در عین حال در کلیه موارد مقدار میانگین و میانه به هم نزدیک است و این نشان می دهد که عمدتاً داده ها در اطراف میانگین پراکنده هستند.

۴-۲- آمار استنباطی

آزمون های پیش شرط مناسب بودن مدل رگرسیون:

آنچنانکه بیان شد در یک مطالعه تجربی جهت بهره گیری از مدل رگرسیون، مقضی است تا در ابتدا پیش فرض هایی را مورد بررسی قرار داد که با فرض نیکویی و صحت آن- ها، نتایج رگرسیون معتبر خواهند بود و در غیر این صورت می بایست مدل یا شیوه اجرای آن تغییراتی نماید. در هر مدل رگرسیون خطی، چندین پیش فرض مطرح است. این مفروضها عبارتند از:

- ۱- مانایی متغیرهای مورد استفاده
 - ۲- همسان یا ناهمسان بودن واریانس خطای مدل
 - ۳- خود همبستگی پیایی خطای مدل
 - ۴- هم خطی متغیرهای مستقل، کنترلی و تعدیلگر
- در ادامه به نتایج حاصله در این زمینه اشاره می گردد:

بررسی وضعیت مانایی متغیرهای پژوهش

آزمونهای گوناگونی در این زمینه وجود دارند که از مهمترین و مصطلح ترین آنها آزمون ال. ام. آرچ می باشد. تایید فرض صفر این آزمون حاکی از عدم مانایی و ایستایی متغیرهاست و علی القاعده در حالتی که فرض صفر رد شود می توان نسبت به مانا بودن متغیرهای مورد استفاده در طول زمان اطمینان پیدا کرد. نتایج حاصله نشان از آن دارد که کلیه متغیرها مانا می باشند.

جدول ۲: بررسی وضعیت مانایی

متغیر شاخص	مدیریت سود	اندازه هیئت مدیره	استقلال هیئت مدیره	مقیاس شرکت	اهرم مالی	نرخ بازده دارایی
آماره آزمون	-۱۱/۹۹	-۱۸/۱۲	۶۳/۰۲	-۴۴/۲۳	-۵۳/۰۳	-۱۷/۱۹
احتمال آماره	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

بررسی وضعیت ناهمسانی واریانس

یکی از دیگر معضلاتی که باعث به دست آمدن نتایج تورش دار و غیرقابل اعتماد در رگرسیون می گردد پدیده بروز ناهمسانی واریانس می باشد که باید به دقت کنترل گردد. بررسی این اتفاق در این مطالعه توسط آزمون ال. ام. آرچ صورت گرفت. همانطور که در جدول زیر مشاهده می شود تایید فرض صفر این آزمون دال بر عدم وجود ناهمسانی واریانس در مدل تحقیق تایید می گردد.

جدول ۳: بررسی وضعیت ناهمسانی واریانس

آماره آزمون آرچ	احتمال آماره آرچ
۰/۴۵۸۸	۰/۳۲۷۵

خود همبستگی پیاپی خطاها

از دیگر مفروضات مورد واکاوی به جهت اطمینان از مورد اعتماد بودن برازش، بررسی استقلال خطاهای مدل از همدیگر است. در صورت بروز خودهمبستگی پیاپی در خطاهای مدل، برازش می تواند دچار تورش شود و نتایج کاذب بروز نماید. برای واکاوی این مسئله از آزمون دوربین-واتسون استفاده می گردد. آستانه قابل قبول این شاخص بین ۱/۵ تا ۲/۵ می باشد که در این پژوهش برابر با عدد ۱/۹۹ شده است.

بررسی مسئله همخطی

آخرین شرط از مجموعه پیش فرضهای برازش، نبود همخطی بین متغیرهای مستقل (و کنترلی و تعدیلگر) می باشد. این مسئله به وسیله آزمونهای گوناگونی همچون وی آی اف بررسی می شود. در این مطالعه از ایت آزمون بهره گرفته شده است. محدوده مورد قبول این آزمون، قرار گرفتن آماره آزمون پایین تر از عدد پنج است. بدین ترتیب نتایج به دست آمده دال بر عدم وجود همخطی میان متغیرهای تحقیق است.

جدول ۴: نتیجه آزمون وی آی اف

مدیریت سود	اندازه هیئت مدیره	استقلال هیئت مدیره	مقیاس شرکت	اهرم مالی	نرخ بازده دارایی
۱/۰۹	۱/۴۲	۱/۳۲	۱/۰۶	۱/۰۹	۱/۴۴

بررسی نوع الگوی داده ها

با توجه به ترکیبی بودن داده ها مقتضی است تا برای تعیین روش انجام کار دو آزمون چاو (لیمر) و هاسمن (در صورت احتیاج)، انجام شود. نتایج این دو آزمون در جدول ۵، گزارش شده است.

جدول ۵: نتایج دو آزمون لیمر و هاسمن

نوع آزمون	آماره آزمون (احتمال آماره)
لیمر	۴/۳۴ (۰/۰۰۰)
هاسمن	۹/۸۷ (۰/۰۰۰۹)

تایید فرض یک هر دو آزمون نشان از آن دارد که داده ها از نوع ترکیبی به روش اثرات ثابت هستند. برای تخمین چنین مدل‌هایی از رگرسیون حداقل مربعات معمولی (OLS) استفاده می شود که در جدول بعد بدان پرداخته شده است.

بررسی فرضیه های تحقیق:

همانگونه که قبلاً بیان شد برای بررسی فرضیه های تحقیق از رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد.

جدول ۶: بررسی تحلیل مدل پژوهش به روش OLS

ضریب	انحراف معیار	آماره t	سطح معناداری آماره t	نوع رابطه
-۰/۰۳	۰/۰۱	-۱/۰۱	۰/۳۳۰۹	فاقد معناداری
-۰/۱۶	۰/۰۲	-۳/۳۸	۰/۰۰۲۶	منفی و معنادار
۰/۰۸	۰/۰۰۴	۱/۳۰	۰/۰۶۱۹	مثبت و معنادار در سطح اطمینان ۹۰ درصد
-۰/۰۲	۰/۰۲	-۰/۸۵	۰/۴۲۶۹	فاقد معناداری

مقیاس شرکت					
استقلال هیئت مدیره ضریب	۰/۰۹-	۰/۰۲	۱/۶۶-	۰/۰۴۲۹	منفی و معنادار
مقیاس شرکت					
اهرم مالی	۰/۱۶	۰/۰۱	۲/۲۷	۰/۰۲۹۹	مثبت و معنادار
نرخ بازده دارایی	۰/۱۱-	۰/۰۳	۳/۰۲-	۰/۰۰۵۹	منفی و معنادار
عدد ثابت	۰/۳۷-	۰/۰۵	۳/۷۸-	۰/۰۰۰۶	منفی و معنادار
آماره F (سطح معناداری)	۳۱/۰۲ (۰/۰۰۰)				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۵۶				

نتایج حکایت از آن دارد که مقدار ضریب تعیین (R^2) تعدیل شده برابر ۰/۵۶ می باشد یعنی نسبتی از واریانس متغیر وابسته که با مشارکت نسبی متغیرهای مستقل به حساب آمده است معادل ۰/۵۶ می باشد. به بیانی دیگر متغیرهای مستقل و کنترلی توانسته اند ۵۶٪ از کل تغییرات مدیریت سود فرصت طلبانه شرکت را توجیه کنند و مابقی سهم عامل های دیگر و رویدادهای تصادفی می باشد. علاوه بر این مقدار آماره آزمون فیشر برابر با ۳۱/۰۲ با سطح معناداری ۰/۰۰۰ است که بیانگر کفایت کلی مدل است. بنابراین با توجه به نتایج حاصله فرضیه های چهارگانه تحقیق به صورت زیر تفسیر و تحلیل می شوند:

تحلیل فرضیه اول:

سطح معناداری متغیر اندازه هیئت مدیره ۰/۳۳۰۹ است. این مسئله نشان از آن دارد که اندازه هیئت مدیره فاقد تاثیر معنادار بر مدیریت سود فرصت طلبانه است. بنابراین فرضیه اول تحقیق رد می شود.

تحلیل فرضیه دوم:

سطح معناداری متغیر استقلال هیئت مدیره ۰/۰۰۲۶ با ضریب ۰/۱۶- است. این مسئله نشان از آن دارد که استقلال هیئت مدیره تاثیر منفی و معنادار بر مدیریت سود فرصت طلبانه دارد. بنابراین فرضیه دوم تحقیق تایید می شود.

تحلیل فرضیه سوم:

سطح معناداری شاخص تعدیلگر اندازه هیئت مدیره ضربدر مقیاس شرکت ۰/۴۲۶۹ است. این مسئله نشان از آن دارد که مقیاس شرکت فاقد تاثیر تعدیلگر بر رابطه بین اندازه هیئت مدیره و مدیریت سود فرصت طلبانه است. بنابراین فرضیه سوم تحقیق رد می شود. تحلیل فرضیه چهارم:

سطح معناداری شاخص تعدیلگر استقلال هیئت مدیره ضربدر مقیاس شرکت ۰/۰۴۲۹ با ضریب ۰/۰۹- است. این مسئله نشان از آن دارد که مقیاس شرکت دارای تاثیر تعدیلگر کاهشی بر رابطه بین استقلال هیئت مدیره و مدیریت سود فرصت طلبانه است. بنابراین فرضیه چهارم تحقیق تایید می شود.

۵- نتیجه گیری

جهت بررسی اولین فرضیه پژوهش که میگوید اندازه هیئت مدیره بر مدیریت سود شرکت تاثیر معنی داری دارد، از رگرسیون خطی چندگانه به روش داده های ترکیبی استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون رگرسیون مشخص می کند که این تاثیرگذاری منفی ولی فاقد معناداری است. بدین معنا که با اندازه هیئت مدیره را نمی توان عاملی موثر بر کاهش یا افزایش مدیریت سود فرصت طلبانه دانست.

به نظر می آید دلیل عدم تاثیرگذاری اندازه هیئت مدیره به عنوان یک شاخص پیش بین آن باشد که اکثر شرکتهای نمونه آماری دارای ترکیب هیئت مدیره ۵ نفره هستند و تنها تعداد معدودی از ترکیب هفت نفره استفاده می کنند. این مسئله باعث می شود که متغیر هیئت مدیره از تنوع داده برخوردار نباشد و عملاً به عنوان یک عدد ثابت عمل نماید. در نتیجه با توجه به عدم گوناگونی در این متغیر نمی توان تاثیر تغییر در آن بر متغیر وابسته را مورد تحلیل قرار داد.

با این حال بر خلاف این متغیر، استقلال هیئت مدیره تاثیر منفی و معناداری بر مدیریت سود فرصت طلبانه دارد. بدین معنا که با افزایش استقلال هیئت مدیره، احتمال بروز مدیریت سود فرصت طلبانه کاهش خواهد یافت.

مدیران غیرموظف، به دلیل آنکه فاقد منافع شخصی در درون شرکتها هستند بنابراین به عنوان ناظرین و عاملینی بی طرف نقش ایفا می کنند. بدین ترتیب آنها ضمن ارائه پیشنهادات منصفانه و فاقد منافع شخصی، توانایی خوبی برای نظارت بر عملکرد مدیران اجرایی نیز دارند و مانعی برای رفتارهای فرصت طلبانه و سودجویانه آنها نیز خواهند بود.

این مدیران با کنترل و نظارت مطلوب بر عملکرد مدیرعامل باعث می شوند تا سطح شفافیت اطلاع رسانی در شرکت افزایش یافته و عدم تقارن اطلاعاتی نیز کم شود. در نتیجه مدیران عامل ناگزیر به ارائه گزارشاتی دقیق و شفاف هستند. بنابراین با افزایش تعداد مدیران غیرموظف در ترکیب هیئت مدیره و بالاتر رفتن استقلال آن، زمینه های فرصت طلبی مدیران عامل کاسته شده و در نتیجه احتمال بروز مدیریت سود نیز کاهش خواهد یافت. یافته ای که می توان آن را همسو با نتایج مطالعات گیتاگیا و همکاران (۲۰۲۲) و آریگلو (۲۰۲۰) و مغایر با نتیجه مطالعه العربینی (۲۰۱۹) است.

در ادامه و مطابق با انتظار با توجه به آنکه اندازه هیئت مدیره فاقد تاثیر معناداری بر مدیریت سود بوده است، علیرغم آنکه خود متغیر مقیاس شرکت بر مدیریت سود تاثیر مثبتی داشته است، با این حال نتوانسته است به عنوان متغیر تعدیلگر تاثیری بر رابطه بین متغیر مستقل (اندازه هیئت مدیره) و وابسته (مدیریت سود)، داشته باشد. با این وجود و برخلاف این یافته، مطابق با نتایج بررسی فرضیه چهارم مشخص شده است که مقیاس شرکت دارای تاثیر تعدیلگر کاهشی بر رابطه منفی بین استقلال هیئت مدیره و مدیریت سود فرصت طلبانه دارد. بدین معنا که با افزایش اندازه شرکت زمینه بروز مدیریت سود افزایش یافته و در نتیجه از تاثیر منفی و بازدارنده استقلال هیئت مدیره بر مدیریت سود فرصت طلبانه مدیران کم می شود.

شرکتهایی با ابعاد بزرگتر گردش مالی وسیع تری داشته و جریانهای نقد عملیاتی بزرگتری دارند. در چنین شرکتهایی به دلیل ساختارهای بوروکراتیک عمودتی تر، احتمال شفافیت اطلاعات کاسته می شود. مدیران بیش از شرکتهای کوچکتر در پی دریافت پاداش و منافع شخصی هستند و در نتیجه احتمال عدم تقارن اطلاعات بالاتر وجود دارد. چنین شرکتهایی در بازار سرمایه ایران احتمالاً از سهامداران دولتی بیشتری برخوردار هستند که این نیز زمینه کاهش پاسخگویی به سهامداران را فراهم می آورد. همه این عوامل می تواند باعث شود که در شرکتهای بزرگتر احتمال بروز مدیریت سود افزایش یابد و در نتیجه از تاثیر استقلال بالاتر هیئت مدیره بر کنترل مدیریت سود کاسته شود.

در مقام قیاس، یافته های این بخش تحقیق را می توان با نتایج مطالعات گیتاگیا و همکاران (۲۰۲۲)، مظاهری و قلی زاده (۱۴۰۱) و شجاعی و همکاران (۱۴۰۰)، همسو دانست.

نتایج به دست آمده از بررسی های تحلیلی نشان داد که اندازه هیئت مدیره فاقد تاثیر معنادار بر مدیریت سود است در حالیکه استقلال هیئت مدیره دارای تاثیر منفی و معنادار در این زمینه است. در عین حال، تاثیرگذاری بازدارنده استقلال هیئت مدیره بر مدیریت سود فرصت طلبانه در شرکتهایی با اندازه بزرگتر کمزنگ تر می شود.

۶- منابع

- آذر، عادل؛ مومنی، رحیم، (۱۳۸۷)، آمار و کاربرد آن در مدیریت، انتشارات دانشگاه پیام نور.
- احمدوند، ژیلا، (۱۳۸۵)، بررسی تاثیر ساختار مالکیت بر عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، دانشگاه الزهراء (س).
- اطلاعات و سودمندی معیارهای حسابداری عملکرد، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۲.
- برادران شرکاء، حمیدرضا، (۱۳۷۸)، نقش دولت در جهان در حال تحول، مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی.
- بزرگی، فرزاد، (۱۳۸۳)، اهداف فردی سازمانی و اجتماعی، ماهنامه تدبیر، شماره ۱۴۴.
- جلالی، فرهاد، (۱۳۸۷)، راهبری شرکتی و حرفه حسابداری، ماهنامه انجمن حسابداران خبره ایران (مجله حسابداری)، شماره ۱۹۶.
- جعفرزاده، علیرضا و بادآور نهندي، یونس. (۱۳۹۶). تاثیر مدیریت واقعی و مصنوعی سود به عنوان شواهدی از ریسک اطلاعاتی گزارش های مالی حسابرسی شده بر هزینه حقوق صاحبان سهام، دانش حسابرسی، شماره ۶۹، صص ۸۱-۱۰۷.
- چاوش باشی، فرزانه، (۱۳۸۷)، درآمدی بر مسئولیت اجتماعی سازمان، پژوهشنامه مسئولیت اجتماعی ۱، مرکز استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام.
- حاجی کریمی، عباسعلی، (۱۳۸۳)، توسعه منابع انسانی و نقش آن در ارتقای مسئولیت پذیری اجتماعی سازمانها، فرهنگ، ارزش ها و اخلاقیات، مجله پیام مدیریت، شماره ۹-۱۰، زمستان ۱۳۸۲ و بهار ۱۳۸۳.
- حساس یگانه، یحیی، (۱۳۸۴)، فلسفه حسابرسی، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران.

- حساس یگانه، یحیی؛ پوریان‌سب، امیر، (۱۳۸۴)، نقش سرمایه گذاران نهادی در راهبری شرکت‌های سهامی، ماهنامه حسابداری، شماره های ۱۶۴ و ۱۶۵،
- خواجوی، شکراله و علیزاده طلائی، وحید (۱۳۹۴)، بررسی اثرات سطح افشای داوطلبانه بر عدم تقارن اطلاعاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مطالعات تجربی حسابداری- مالی، شماره ۴۲، صص ۸۹-۱۱۵
- شباهنگ، رضا، (۱۳۸۷)، مدیریت مالی (جلد اول)، انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی.
- شباهنگ، رضا، (۱۳۸۷)، تئوری حسابداری (جلد اول)، انتشارات مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی.
- شجاعی، معصومه و نعیمی، راضیه و بختیاری، فاطمه و کرمی، آزاده و شریفی، محمدرضا، (۱۴۰۰)، بررسی نقش راهبری شرکتی بر کاهش مدیریت سود، اولین کنفرانس ملی مدیریت و تجارت الکترونیک، تهران، <https://civilica.com/doc/1246144>
- فروغی، داریوش، (۱۳۸۷)، میرشمس شهشهانی، مرتضی، پورحسین، سمیه، (۱۳۸۷)، نگرش مدیران درباره افشای اطلاعات حسابداری: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (۱۳۸۶)، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۲.
- فخاری، حسین؛ رضایی، یاسر و نوروزی، محمد (۱۳۹۵)، تاثیر افشای مسئولیت اجتماعی شرکت بر کارایی سرمایه گذاری، راهبرد مدیریت مالی، سال چهارم، شماره ۱۵، صص ۸۵-۱۰۶
- گروه کارشناسان ایران، (۱۳۸۶)، مسئولیت اجتماعی سازمان (CSR) با رویکرد مدل EFQM، انتشارات کیفیت و مدیریت با همکاری نشر مرنديز.
- گودرزی، (۱۳۸۷)، حسابداری ساختگی و تاثیر راهبری شرکتی، ماهنامه انجمن حسابداران خبره ایران (مجله حسابداری)، شماره ۱۹۶.
- مظاهری، ندا و قلی زاده، مرضیه، (۱۴۰۱)، بررسی تاثیر ساختار هیئت مدیره بر ارتباط بین عامل رفتاری اطمینان بیش از حد مدیران و مدیریت سود، کنفرانس ملی تحقیقات میان رشته ای در علوم انسانی و فرهنگ ایرانی اسلامی، اردبیل.
- ملکیان، اسفندیار؛ صمدی، محمود؛ دریایی، عباسعلی (۱۳۹۲)، بررسی رابطه پاداش هیئت مدیره با شاخص های حسابداری ارزیابی عملکرد، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۲۳، صص ۲۴-۳۵

- Abdullah, S. N. (2014). The causes of gender diversity in Malaysian large firms. *Journal of Management & Governance*, 18(4), 1137–1159. <https://doi.org/10.1007/s10997-013-9279-0>
- Aishah, Sheikh Abu Bakar, Rashid Ameer (2011) University Selangor, Malaysia
- Adams, B., Brean, A., Kenneth, Carow, Perry, Tod, 2009, "Earnings management and initial public offerings: The case of the depository industry", *Journal of Banking & Finance*, 33, 2363–2372
- Aditya, Birla (2002). Center for Community Initiative and Rural Development (ABCCIRD), Indian.
- Alareeni, B. (2018). Does corporate governance influence earnings management in listed companies in Bahrain bourse? *Journal of Asia Business Studies*, 12(4), 551–570. <https://doi.org/10.1108/JABS-06-2017-0082>
- Asogwa, C. I., Ofoegbu, G. N., Nnam, J. I., Chukwunwike, O. D., & Ntim, C. G. (2019). Effect of corporate governance board leadership models and attributes on earnings quality of quoted Nigerian companies. *Cogent Business & Management*, 6(1), 1683124. <https://doi.org/10.1080/23311975.2019.1683124>
- Ballarpur Industries and CSR (2002). Corporate Social Responsibility in Indian what & why?
- Bargeron, L. L., K. M. Lehn, and C. J. Zutter. 2020. Sarbanes-Oxley and corporate risk-taking. *Journal of Accounting and Economics* 49 (1): 34–52.
- Damak, S. T. (2018). Gender diverse board and earnings management: Evidence from French listed companies. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 9(3), 289–312.
- Duellman Harold, Villalonga Belen. Ownership Structure and Corporate Performance. *Journal of Corporate Finance* 2006; 7: 209–233.
- European Commission, Corporate Social Responsibility a business contribution to sustainable development, Employment & social affairs, July 2002.
- European Commission, Corporate Social Responsibility a business contribution to sustainable development, Employment & social affairs, July 2002.
- Fama, E. F., & French, K. R. (1995). Size and book-to-market factors in earnings and returns. *The Journal of Finance*, 50(1), 131–155.
- Fama, E. F., & Jensen, M. C. (1983). Separation of ownership and control. *The Journal of Law and Economics*, 26(2), 301–325. <https://doi.org/10.1086/467037>
- Francis, B., Hasan, I., Li, L., 2016. A cross-country study of legal-system strength and real earnings management. *J. Account. Publ. Pol.* 35 (5), 477–512.
- Givoly, D., Hayn, C.K., Katz, S.P., 2010. Does public ownership of equity improve earnings quality? *Account. Rev.* 85 (1), 195–225.
- Glaum, M., Lichtblau, K., Lindemann, J., 2004. The extent of earnings management in the U.S. and Germany. *J. Int. Account. Res.* 3 (2), 45–77.
- Goel, S. (2012). Demystifying earnings management through accruals management: An Indian Corporate Study. *Vikalpa*, 37(1), 49–56. <https://doi.org/10.1177/0256090920120104>
- Gore, P., Pope, P.F., Singh, A.K., 2007. Earnings management and the distribution of earnings relative to targets: UK evidence. *Account. Bus. Res.* 37 (2), 123–150.
- Graham, J.R., Harvey, C.R., Rajgopal, S., 2005. The economic implications of corporate financial reporting. *J. Account. Econ.* 40 (1–3), 3–73.
- Greiner, A., Kohlbeck, M.J., Smith, T.J., 2017. The relationship between aggressive real earnings management and current and future audit fees. *Audit.: J. Pract. Theory* 36 (1), 85–107.
- Gil, M. C. and K. J. Murphy (2016), "Performance Pay and Top Management Incentives", *Journal of Political Economy*, No. 98, PP. 225–264;

- Han, Ki C. & David Suk, 2006, "The Effect of Ownership Structure on Firm Performance: Additional Evidence", *Review of Financial*
- Han, Ki, C., Lee, Suk Hun and Y. Suk, David, 1999, "Institutional Shareholders and Dividends", *Journal of Financial and Strategic Decisions*, Volume 12, Number 1.
- Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13(4),
- Jensen, M.C., Meckling, W.H., 1976. Theory of the firm: managerial behaviour, agency costs and ownership structure. *J. Financ. Econ.* 3 (4), 305–360.
- Jiang and Kim. , 2000, "Oil and Gas Reserve Wine Disclosures and bid ask spreads" *Journal of Accounting and public policy*, 17, 55-84.
- Kliestik, T., Belas, J., Valaskova, K., Nica, E., & Durana, P. (2021). Earnings management in V4 countries: The evidence of earnings smoothing and inflating. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 34(1), 1452–1470. <https://doi.org/10.1080/1331677X.2020.1831944>
- Kok, P., Wiele, T., McKenna, R., & Brown, A. (2001). A corporate social responsibility audit within a quality management framework. *Journal of Business Ethics*, 31(4): 287.
- Lee, p, Geoffrey, The boundaries of strategic corporate social responsibility, Stonehill College, Jun 2016
- Na Suk-kwon. "Ownership Structure and Firm Performance in Korea", University of Missouri-Columbia; 2002
- OECD Productivity Database, (2005), www.axiss.com.au/assets/document
- par falkman.t. & Torbjorn Tagesson & (2008) " Accounting does not necessarily mean accounting : Factors that counteract compliance with accounting " & *Journal of management* , 24 & 271-283.
- Parto, S., Crampon, W., & Smith, F. (2018). Director tenure and corporate social responsibility. *Journal of Business Research*, 93: 51-66.
- Portes, A. (1998). "Social Capital: Its origins and applications in modern sociology." *Annual Review of Sociology* .24-1:24
- Purnama, I., & Nurdiniah, D. (2019, February). Profitability ,firm size, and earnings management: The moderating effect of managerial ownership. In 5th Annual International Conference on Accounting Research (AICAR 2018) (pp. 41–46)
- Pushner, George Michael, 1993, "Ownership Structure and Corporate Performance in the U.S. and Japan", Working Paper, Columbia university
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York, Simon and Schuster.
- Sandhu, H S; Kapoor, Shveta. (2010). Corporate social responsibility initiatives: An analysis of voluntary corporate disclosure. *South Asian Journal of Management*, 17 (2) , 47-80.
- Sabrun Ibrahim et al. (2016) . Analysis of Earnings Management Practices and sustainability Reporting for Corporations that offer Islamic Products & Services. *Procedia Economics and Finance* 28 , 176 – 182
- Sanchez, I. (2010). Transition to IFRS and compliance with mandatory disclosure requirements: What is the signal? *Advances in Accounting*, 2, 390e405.
- Smith, K., (2003). Do lenders value corporate social responsibility? Evidence from China. *Journal of Business Ethics*, 1, 197e206.